

Studiedag Gehrels Muziekeducatie & Vereniging Leraren Schoolmuziek

Zaterdag 24 maart 2012

Amadeus Lyceum

Burchtpoort 3

3452 MD VLEUTEN

tel. 030-6774338

www.amadeuslyceum.nl

(Zie routebeschrijving op de laatste pagina)

**Prijs: 63,50 Euro voor leden van de Gehrels Muziekeducatie en/of VLS
(inclusief lunch, koffie en thee!)**

79,50 Euro voor niet-leden (inclusief lunch, koffie en thee!)

Programma

10.00 uur	Ontvangst
10.30 uur	Inzingen o.l.v. Jim Gilloffo
11.00 uur	Workshop I (ochtend)
12.30 uur	Lunch
13.30 uur	Lezing Leo Samama
14.30 uur	Thee
14.45 uur	Workshop II (middag)
16.15 uur	Einde

Workshopronde 1

Vroeg- en Voorschoolse Educatie	Muziek en Bewegen	Zingenderwijs	Bovenbouw v/d Basisschool	Algemeen
José Retra Onderzoek. Spannend! Maar wat kan je er nu mee?	Maria Speth Een reden om te bewegen	Jim Gilloffo Van unisono tot meerstemmigheid	Kees Sijbrandij Muziek in de midden- en bovenbouw van de basisschool	Jeroen Schipper De Liedsmederij
VVE	Basisschool	6 t/m 8	5 t/m 8	Basisschool

Boomhackers	Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs
Bas Meijndert Boomhackers in de klas	Huib de Vriend Instant composing	Saul de Caluwé Differentiëren: te leren?	Marja Reinders Estill Voice Training	Collin Hoeve Gitaar in het klaslokaal
5 t/m 8	VO	VO	VO	VO

Workshopronde 2

Vroeg- en Voorschoolse Educatie	Kleuters	Zingenderwijs	Bovenbouw v/d Basisschool	Algemeen
Yvonne Dingeman Peuterdansen	Monic Jansen Heen en weer, Meegaan op de golven van een kleutergroep	Marcel van Os Wereldmuziek Liedrepertoire vanuit de rijkdom van culturen	Kees Sijbrandij Muziek in de midden- en bovenbouw van de basisschool	Liselot ten Broeke MuziYoga
VVE	Gr. 1 & 2	3 t/m 8	5 t/m 8	1 t/m 5

Boomhackers	Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs	Voortgezet Onderwijs
Bas Meijndert Boomhackers in de klas	Maria Speth Dansen in het VO?	Suzan Lutke De VMBO-leerling	Jeroen Katier Het Klassenconcert	Renee Jonker Het creatieve aspect in groepslessen
5 t/m 8	VO	VO	VO	VO

Voor meer informatie en het uitgebreide programma kunt u kijken op de website www.gehrelsonline.nl U kunt zich via deze website tevens aanmelden voor deze landelijke studiedag. Aanmelden kan ook via de antwoordstrook in De Pyramide. Voor aanvullende informatie kunt u contact opnemen met Mw. Betty Mol, Mozartlaan 492, 2555 KX Den Haag, 070-3973204, mol406@zonnet.nl

Vermeld voor beide workshoprondes duidelijk een eerste en een tweede keus!

Uw aanmelding is pas definitief nadat uw betaling bij ons binnen is. U kunt het verschuldigde bedrag overmaken op rekeningnummer 1261415 t.n.v. De Gehrels Vereniging, Den Haag o.v.v. Studiedag Utrecht.

Per lidmaatschap mag er één introduc e meegebracht worden. Deze introduc e mag tegen het ledentarief aan de studiedag deelnemen. Afmelden voor de studiedag kan tot 28 februari. Daarna wordt 50 % van de kosten in rekening gebracht. Bij afmelding op de dag zelf bent u het volledige bedrag aan Gehrels Muziekeducatie verschuldigd.

LET OP: Het verschuldigde bedrag kan uitsluitend op het bovenstaande rekeningnummer worden overgemaakt! Wanneer uw betaling binnen is ontvangt u van ons een bevestiging.

PROGRAMMA

Zing'es, Inzingen onder leiding van Jim Gilloffo

Jim Gilloffo

Jim Gilloffo is gespecialiseerd in het ontwikkelen van koorprogramma's en muziektheaterlessen voor kinderen en tieners. Na vele jaren gewerkt te hebben voor de Muziekschool Amsterdam en de Amsterdamse Jeugd Theater School, is Jim sinds augustus 2010 werkzaam voor de Muziekschool Twente met showchoirs in Almelo en Nijverdal. Voor hen die veel naar het TV programma "Glee" kijken, is het wellicht aardig om te weten dat Jim in 1997 het fenomeen "showchoir" in Nederland introduceerde. Geboren in Chicago, studeerde hij zang en directie aan de University of Illinois, aan De Paul University en aan het Conservatorium van Amsterdam. Tot juni 2010 was Jim Gilloffo dirigent van het Amsterdams Kinderkoor.

Lezing Leo Samama

Leo Samama

Leo Samama (Apeldoorn 1951) studeerde muziekwetenschappen aan de Rijksuniversiteit Utrecht en enkele jaren compositie bij Rudolf Escher. Hij was als docent werkzaam aan het Utrechts Conservatorium, het Koninklijk Conservatorium en de Universiteit van Utrecht. Tevens schreef hij voor De Volkskrant, NRC/Handelsblad en HP/De Tijd. Daarnaast was hij gedelegeerd bestuurder bij het Koninklijk Concertgebouworkest, artistiek coördinator van het Residentie Orkest en tenslotte directeur van het Nederlands Kamerkoor. Leo Samama was een van de initiatiefnemers van het Binnenhofffestival in Den Haag en van de Nederlandse Strijkkwartet Academie onder leiding van Stefan Metz. In december 2001 was hij gastprogrammeur van de Nederlandse Muziekdagen. Sinds meer dan 25 jaar vervult hij tal van bestuurlijke en adviserende functies in het Nederlandse muziekleven.

Als componist heeft Samama meerdere succesvolle werken op zijn naam staan, waarvan een aantal op cd zijn uitgebracht. Als auteur schreef hij onder meer over het Postmodernisme (in: *Modernen versus Postmodernen*, Utrecht 1985, en in *Die unvollendete Vernunft: Moderne versus Postmoderne*, Frankfurt a/M 1987), over hedendaagse Nederlandse muziek (*Nederlandse muziek in de 20-ste eeuw*, herziene en uitgebreide versie van *Zeventig jaar Nederlandse muziek* (Amsterdam, Amsterdam University Press, 2006), over de drie muzikale 'erflaters' Matthijs Ver-meulen, Willem Pijper en Rudolf Escher in *Erflaters van de twintigste eeuw* (Amsterdam 1991) en over Britse muziek in *Een beknopt overzicht van Duizend jaar Britse muziek*. (Amsterdam 2003). Sedert enkele jaren verschijnen zijn colleges over muziek bij Home-Academy op cd (over Mozart, Beethoven, Debussy, Mahler, Schubert, en de series Klinkende Geschiedenis en De taal van Muziek). Bij zijn afscheid van het Nederlands Kamerkoor in 2010 werd Leo Samama door Hare Majesteit benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

WORKSHOPRONDE 1

Onderzoek. Spannend! Maar wat kan je er nu mee?

Onderzoek in de voorschoolse muziekeducatie is interessant en belangrijk want het geeft nieuwe theorieën en ideeën om de lespraktijk verder te ontwikkelen. Maar het vertalen van onderzoeksresultaten naar de praktijk en vooral het bedenken van creatieve en praktische toepassingen... dat moeten we toch echt zelf doen!

In deze workshop gaan we onderzoekresultaten kritisch bekijken en we bespreken hoe we nieuwe informatie kunnen beoordelen op hun nut voor de muziekeducatie met jonge kinderen. Hoe dragen deze resultaten bij aan het beter begeleiden van de muzikale ontwikkeling en/of hoe kunnen we deze info gebruiken ter onderbouwing van onze keuzes? Hoe vertalen we deze resultaten naar praktische toepassingen op de werkvloer?

We gaan o.a. kijken naar het gebruik van tempo en het gebruik van materiaal in de Muziek op Schoot les. Kan je zomaar een tempo pakken of komt hier meer bij kijken? Leuk die eendjes maar ondersteunen ze je muzikale ontwikkelingsdoel? Handvatten zullen worden aangereikt om in de eigen lespraktijk met nieuwe informatie aan de slag te gaan.

Inleider:**José Retra**

Dr. José Retra is docent Muziek op Schoot en onderzoekster in de voorschoolse muziekeducatie bij het VMEcentrum en het OVME (Onderzoek Voorschoolse Muziek Educatie groep). Zij geeft lezingen en workshops (o.a. op kinderdagverblijven) en heeft op een aantal internationale conferenties presentaties gegeven over haar onderzoek. Zij is vooral geïnteresseerd in temporele, symbolische en bewegingsrepresentatie in de voorschoolse muziekeducatie. Met name de vertaling van onderzoeksresultaten naar de praktijk heeft haar speciale aandacht.

Een reden om te bewegen**Spelen met dans in het primair onderwijs**

Kinderen bewegen van nature, het zit in hun hele wezen. Om te kunnen groeien moet je in beweging zijn. Dans is een uitstekende manier om tot deze groei bij te dragen. Bewegen op muziek sluit aan bij de natuurlijke behoefte tot bewegen van een kind en levert een positieve bijdrage aan zijn ontwikkeling. Dansen met kinderen is vooral inhaken op de aangeboren drang tot spelen.

De dansen die behandeld worden hebben een achtergrond en een thema die aansluiten bij de leef- en belevingswereld van kinderen en waarin het speelse element en de eigen improvisatie een centrale plaats hebben. Vanuit een gegeven kader gaan we samen exploreren en experimenteren met muziek en dans en muziek.

Neem voor deze workshop gemakkelijke kleding en schoeisel mee.

Inleider:**Maria Speth**

Maria Speth heeft zich als dansdocent gespecialiseerd in dans voor en met kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 tot 18 jaar. In Nederland heeft ze nieuw repertoire ontwikkeld waarin structuur en eigen invulling samen gaan. Dansspetters I en II zijn daarvan het resultaat.

Ze is afgestudeerd aan Fontys Dansacademie Tilburg. Sinds 1989 is ze verbonden aan het Conservatorium Maastricht. Daarnaast geeft ze les aan Fontys Danscademie. Tot 2009 was ze als docent verbonden aan Fontys Pabo Limburg. Verder is ze als freelance docent werkzaam in binnen- en buitenland. Zie ook www.dansspettters.nl

Bovenbouwzang**Van unisono tot meerstemmigheid**

Koorzang met kinderen in groep zes, zeven en acht kan de deuren naar een muziekwereld van verschillende stijlen, talen, en muzikaliteit voor hen openen. Te vaak blijven bovenbouwkoren hangen in unisono "meezing" sessies of het alledaagse poplied. In deze workshop neemt Jim stap voor stap de deelnemers mee door de technieken die tot meerstemmige koorzang leiden. De aanpak sluit aan bij zowel klassikaal in school zingen, alsook kinderkoren. Er wordt aandacht besteedt aan verschillende types meerstemmige zang; zoals partnersong, canon, back-ups, vraag en antwoord, alsook twee- en driestemmige koorcomposities. Aan de hand van, door de workshop gezongen, voorbeelden zal Jim een aantal pedagogische methodes demonstreren en uitleggen. Deze workshop geeft een breed inzicht in hoe een kinderkoor tot meerstemmige koorzang kan komen.

Inleider:**Jim Gilloffo**

Jim Gilloffo is gespecialiseerd in het ontwikkelen van koorprogramma's en muziektheaterlessen voor kinderen en tieners. Na vele jaren gewerkt te hebben voor de Muziekschool Amsterdam en de Amsterdamse Jeugd Theater School, is Jim sinds augustus 2010 werkzaam voor de Muziekschool Twente met showchoirs in Almelo en Nijverdal. Voor hen die veel naar het TV programma "Glee" kijken, is het wellicht aardig om te weten dat Jim in 1997 het fenomeen "showchoir" in Nederland introduceerde. Geboren in Chicago, studeerde hij zang en directie aan de University of Illinois, aan De Paul University en aan het Conservatorium van Amsterdam. Tot juni 2010 was Jim Gilloffo dirigent van het Amsterdams Kinderkoor.

Muziek in de midden- en bovenbouw van de basisschool

In deze workshop komen allerlei activiteiten voorbij die in de klas uit te voeren zijn. Aan de hand van de leergebieden

- Muziek maken
- Muziek beluisteren
- Muziek en beweging
- Muziek en notatie

gaan we zingen, instrumenten bespelen, dansen, verzinnen, luisteren, lezen, enz. Met de workshop wil ik bereiken dat u de deur uit loopt met het gevoel: " Hé, dat ga ik maandag eens uitproberen in de klas!!"

Inleider:

Kees Sijbrandij

Kees Sijbrandij is muziekdocent. Hij volgde de pedagogische academie in Den Haag en studeerde vervolgens aan het Rotterdams Conservatorium. Kees heeft ervaring als vakleerkracht muziek op diverse Haagse scholen, consultant muziek voor basisonderwijs in Amstelveen, koorleider van kinderkoren en meidencoor op Muziek- en Dansschool Amstelveen. Bovendien is hij auteur van kinderliedjes, kindermusicals, schoolmusicals, muziekprojecten, enz. Verder is hij zanger, verteller en gitarist bij diverse schoolconcerten.

De Liedjesmederij

In deze workshop gaat Jeroen Schipper (de maker van *Rood Rood Mannetje* en *Daar komt de boegjeman!*) met u in op het ambacht van kinderliedjes schrijven. Wat is een goed kinderlied en waarom? Met de uitkomsten van deze kwaliteitsanalyse gaan we zelf aan de slag. Onze doelstelling is om na deze workshop een volgende liedbijlage voor de Pyramide af te hebben!

Deelnemers aan deze workshop wordt verzocht van te voren een persoonlijke top 3 van kinderliedjes samen te stellen met een korte toelichting van de keuze.

Inleider:

Jeroen Schipper

Jeroen Schipper (1972) is muzikant, muziekpedagoog en liedjesmaker (o.a. *Rood Rood Mannetje* en *Daar komt de boegjeman!*). Hij werkt momenteel als vakdocent muziek in het regulier en speciaal basisonderwijs, als docent wereldmuziek en Community Music aan het Utrechts Conservatorium en als zelfstandig ondernemer in zijn bedrijf *Jeroen Schipper Muzikale Zaken*.

Boomwhackers in de klas

Boomwhackers veroveren hun plek in het muziekonderwijs. You-tube staat vol met uitdagende, motiverende filmpjes waarin wordt gemusiceerd (vaak ook spectaculair en virtuoos te noemen) met deze gestemde pvc-buizen. Wat de mogelijke werkvormen zijn voor het basisonderwijs wordt in deze workshop verkend. De rode lijn door de workshop zal het ontwikkelen van de grove motoriek zijn. Boomwhackers zijn een ideaal middel om de grove motoriek op een leuke en aanstekelijke manier te trainen.

Inleider:

Bas Meijndert

Bas Meijndert is van huis uit slagwerker en is werkzaam in het middelbaar onderwijs, vmbo, havo/vwo. Daarnaast is hij werkzaam als workshopleider, slagwerkdocent en uitvoerend musicus bij diverse bandjes en orkesten.

Instant composing

In de workshop wordt op klinkende wijze lesmateriaal verkend waarmee in de onderbouw van het voortgezet onderwijs kan worden geïmproviseerd en gecomponeerd. Eigen muziekinstrumenten mogen worden meegenomen, Daarnaast is er divers eigentijds klasseninstrumentarium aanwezig. In de workshop ligt de nadruk op het musiceren op ieders persoonlijke niveau. Evenals in de klas zal er ook in de workshop worden gedifferentieerd.

Neem voor deze workshop je eigen instrument mee.

Inleider:

Huib de Vriend

Differentiëren: te leren?

In het klassikale muziekonderwijs is de samenstelling van de groep vaak heel bepalend voor succes. Naarmate de verschillen tussen de leerlingen groter zijn - denk aan muzikale interesse, voorkennis, ervaring, smaak, maar bijvoorbeeld ook gedragskenmerken - wordt het voor de docent een steeds grotere uitdaging om een klas in zijn geheel aan een bepaald muzikaal onderwerp te binden.

In deze workshop staat centraal het bieden van individueel maatwerk tijdens klassikaal muziekonderwijs. Hoe kun je ertoe bijdragen dat al je leerlingen met plezier en inzet naar de muziekles komen, ongeacht de stof die je wilt behandelen? Aan bod komen thema's van afwisselend pedagogische, dan wel didactische aard, denk aan:

- orde/communicatie
- diagnostiek: je klas in kaart brengen
- gedifferentieerde werkvormen: uitdaging op maat
- toetsen/beoordelen
- .....

Bij dit alles is de muziek nooit ver weg: we houden het zoveel mogelijk concreet, denk bijvoorbeeld aan spelstukken. Ook is er zeker ruimte om eigen onderwerpen en vragen in te brengen.

Inleider: Saul de Caluwé

Estill Voice Training

Jo Estill ontwikkelde vanaf de jaren 80 een revolutionair systeem om op een adequate manier de stem gezond te gebruiken: zowel sprekend als zingend. Uitgangspunt is dat iedereen zijn stem kan controleren onafhankelijk van smaak. Er is geen discussie over mooi of lelijk.

In EVTS worden er 5 stemkwaliteiten onderscheiden: Spreek, Sob/Cry, Twang, Belt, Opera, Falset stiff folds. Om deze kwaliteiten te bereiken is het nodig om een aantal 'figuren' te beheersen zoals de tong, het verhemelte, de larynx positie, valse stemplooiën en aanzetten van de toon etc. (13 in totaal).

In de workshop gaan we werken aan een aantal kwaliteiten die je tegenkomt bij het zingen met jeugd. We oefenen bijpassende figuren en gaan een recept mixen om een kwaliteit te maken. Aangezien dat met veel verschillende ingrediënten gepaard gaat wordt u zeker geïnspireerd om veel nieuws te leren te begrijpen en natuurlijk toe te passen.

Inleider:

Marja Reinders

De workshop wordt gegeven door Marja Reinders, Docente zang, stemvorming en zangmethodiek . Certified Master Teacher EVT en coördinator van de afdeling Opleiding Docent Muziek Artez conservatorium Enschede.

Gitaar in het klaslokaal

Veel muzieklokalen zijn tegenwoordig voorzien van een aantal gitaren, die worden meestal gebruikt door leerlingen die op een muziekschool gitaarles hebben. Is dat de enige manier? En hoe ga je eigenlijk met een instrument om in de klas waar je zelf weinig tot geen ervaring mee hebt?

In deze workshop ga je praktisch aan de slag met de gitaar en zul je merken dat de basis van gitaarspelen en het gebruik van gitaren in de klas helemaal niet zo ingewikkeld is.

Deze workshop is bedoeld voor muziekdocenten die graag de gitaar meer zouden willen gebruiken in de klas maar geen idee hebben hoe ze dit aan moeten pakken. Ervaring met gitaarspelen is dus niet vereist.

Inleider:

Collin Hoeve

De workshop wordt gegeven door Collin Hoeve-van den IJssel, docent gitaarpracticum op CODARTS, Conservatorium Rotterdam en muziekdocent op de NSG Groenewoud te Nijmegen. Hij is een veelzijdig gitarist met een passie voor gitaar en onderwijs.

WORKSHOPRONDE 2

Peuterdansen

Muziek in beweging

Bewegen en grenzeloze fantasie zijn de twee voornaamste aspecten die peuters bezig houden. De taal is de verbindende factor. De peuter schuift beelden over elkaar heen, associeert nieuwe beelden met de oude, tot nieuwe bewegingen en nieuwe woordencombinaties; fantasie is geboren! Vanuit dit uitgangspunt heeft Dingjan Peuterdansonderwijs een dansmethode ontwikkeld voor peuters, waarin naast de grove en fijne motoriek, de taal- en luistervaardigheid en de cognitie, de muziekkeuze een belangrijke rol speelt.

In de workshop krijgen de deelnemers via fantasievolle beeldentaal handvaten aangereikt hoe zij zich met peuters in deze wereld dansant en met welke muziek kunnen gaan bewegen. Wat is de invloed van de muziekkeuze op de overdracht van het dansverhaal, op de beweging?

De workshop is grotendeels praktisch:

- Een peuterdansles wordt aan den lijve ervaren;
- Muziek fragmenten worden ten gehore gebracht;
- Praktische voorbeelden muziek versus beweging.

Verder komen aanbod onder andere: opbouw, structuur, attributen, ruimtegebruik en expressie.

Inleider:

Yvonne Dingjan

Yvonne Dingjan is woonachtig in Rotterdam. Zij geeft inmiddels 15 jaar peuterdans in kinderdagverblijven. Verder biedt zij introductie- en vervolgcursussen peuterdans aan en een opleiding voor peuterdans docentschap, speciaal voor de kinderopvang. Daarnaast is ze ook Afrikaans dansdocente.

Heen en weer

(meegaan op de golven van een kleutergroep)

Niets is zo goed als het heen en weer bewegen tussen het vertrouwde en onbekende:

Het houdt de geest levendig, het doet de vooroordelen verdwijnen en kweekt gevoel voor humor.

(George Santayana)

Dus:

We krijgen het heen en weer in deze praktische workshop.
Maar worden niet stuurloos!
Dans structureert de aandacht en het lijf, zorgt letterlijk en figuurlijk voor richting!

We gaan aan de slag met verschillende dans-en bewegingswerkvormen voor kleuters:

- Hoe krijg je kinderen in beweging zonder een 'dansje' aan te leren?
- Hoe krijg je fantasie, creativiteit en improvisatievermogen in beweging?
- Welke muziek en materialen kun je inzetten om het lijf en de geest te prikkelen?
- Hoe kun je kinderen laten samenwerken in dans en beweging, met behoud van persoonlijk initiatief en eigenheid?
- Hoe kun je kinderen stimuleren om dat wat in hen leeft aan gedachten, ideeën, gevoelens zichtbaar te maken en vorm te geven?
- Hoe kun je kinderen bewegen om zich met lef te presenteren?
- Hoe kun je kinderen de vaardigheid bijbrengen om het gepresenteerde te bespreken met respect voor elkaar?

En...

- Hoe krijg je jezelf, als leerkracht, op gang met betrekking tot dans en beweging?

Zorg voor kleding waarin je makkelijk beweegt.

Inleider:

Monic Jansen

Monic heeft schoolmuziek gestudeerd aan het conservatorium in Enschede en Muziek & Beweging aan het conservatorium in Rotterdam. Ze gaf muziek- en dansles op alle schooltypes gegeven: muziekscholen, middelbare scholen, ROC, op het conservatorium Artez aan schoolmuziekstudenten, didactiek en methodiek basisonderwijs en Muziek & Beweging. Sinds 2001 is ze werkzaam op de Pabo Edith Stein als docent muziek en dans. Ze heeft altijd aan toneel gedaan met de nadruk op improvisatietheater (was jarenlang speelster bij Tante Piek's visite, improtheatergroep) en maakte veel voorstellingen gemaakt in het kader van Kleutermeespeelconcerten in de schouwburg in Twente. Monic al geruime tijd regisseur bij toneelgroep Anasi Tori van de Pabo (er wordt elk jaar een stuk gespeeld voor 2000 basisschoolleerlingen op basis van een kinderboek). Haar passies, spelen!, dans, yoga, pilates (beweging) en lezen komen samen in producties, lessen en workshops.

Wereldmuziek

Liedrepertoire vanuit de rijkdom van culturen

Er zijn veel manieren om het zingen in de school te benaderen. Oer-oud-Hollands liedrepertoire kan heel veel plezier geven. Ook meer eigentijds repertoire, al dan niet van Nederlandse bodem kan tot veel zingplezier in de school leiden. Maar de wereld is groot tegenwoordig. Tegelijk is de verste plek van de wereld heel dichtbij. Multiculturaliteit is een feit in onze dagelijkse omgeving. Hoe kan ik muziek vanuit andere culturen gebruiken in mijn onderwijs. Om het zingen te bevorderen, om verrassende vormen van meerstemmigheid te kunnen oefenen, om kennismaking met andere culturen te stimuleren. Liever spreek ik van 'wereldmuziek' dan van 'multiculturele muziek'. In deze workshop wil ik aan de hand van een aantal klinkende voorbeelden duidelijk maken hoe ik muziek uit de wereld kan inzetten ter bevordering van het zingen en ter kennismaking met (aspecten van) de wereld. We zullen daarvoor liederen gebruiken variërend van Polynesië tot Ghana, tot Noord Amerika of de Caraïben.

Inleider:

Marcel van Os

Marcel van Os is muziekdocent aan de pabo voor vrijscholen in Zeist. Daarnaast is hij als zanger actief, solistisch en in (semiprofessioneel) koorverband. In zijn werken met studenten maar ook in zijn voormalige werk op basis- en voortgezet onderwijs maakte hij veel gebruik van muziek van de wereld, omdat zijn ervaring is dat (ook) liederen uit andere culturen rijke mogelijkheden bieden om muzikaliteit te scholen en het vrij zingen te bevorderen. Tegelijkertijd maakt hij daarbij veel gebruik van het bewegen. Dit fysieke bewegen werkt, zo is zijn ervaring, eveneens bevorderend op de muzikale uitdrukkingmogelijkheden van de leerlingen of studenten waarmee hij werkt.

Muziek in de midden- en bovenbouw van de basisschool

In deze workshop komen allerlei activiteiten voorbij die in de klas uit te voeren zijn. Aan de hand van de leergebieden

- Muziek maken
- Muziek beluisteren
- Muziek en beweging
- Muziek en notatie

gaan we zingen, instrumenten bespelen, dansen, verzinnen, luisteren, lezen, enz. Met de workshop wil ik bereiken dat u de deur uit loopt met het gevoel: " Hé, dat ga ik maandag eens uitproberen in de klas!!"

Inleider:

Kees Sijbrandij

Kees Sijbrandij is muziekdocent. Hij volgde de pedagogische academie in Den Haag en studeerde vervolgens aan het Rotterdams Conservatorium. Kees heeft ervaring als vakleerkracht muziek op diverse Haagse scholen, consultant muziek voor basisonderwijs in Amstelveen, koorleider van kinderkoren en meidenkoor op Muziek- en Dansschool Amstelveen. Bovendien is hij auteur van kinderliedjes, kindermusicals, schoolmusicals, muziekprojecten, enz. Verder is hij zanger, verteller en gitarist bij diverse schoolconcerten.

MuziYoga

In deze MuziYoga workshop wordt gewerkt vanuit muziek, dans, drama en kinderyoga. Met veel muziek en spelletjes is er aandacht voor adem, houding, concentratie, samenwerking en ontspanning. Ook komen muzikale aspecten als melodie, maat en ritme, klankkleur en vormen in muziek aan de orde.

MuziYoga in de klas speelt in op de behoefte van kinderen om te bewegen én te ontspannen. In onze maatschappij en op school wordt al op zeer jonge leeftijd veel gevraagd van onze kinderen. MuziYoga biedt kinderen en leerkrachten handvatten om hier goed mee om te gaan.

In deze workshop krijg je veel praktische materialen aangereikt. De activiteiten kunnen aangepast worden aan ieder thema waarmee wordt gewerkt in de klas. Een MuziYoga les kan als wekelijkse activiteit, bijvoorbeeld in combinatie met de op school aanwezige muziekmethode, gegeven worden. Ook zijn er spelletjes voor tussendoor. En er is aandacht voor meer specifieke muzikale- en yogaspelletjes voor zorgleerlingen. Trek kleding aan waarin je prettig kunt bewegen

Inleider:

Liselot ten Broeke

Liselot ten Broeke is muziekdocent op alle basisscholen in Doesburg. Ook verzorgt ze bij MuziBas als ZZP'er muziekprojecten en workshops in het basisonderwijs. Daarnaast geeft ze de cursus MuziYoga! in Dieren. Na de PABO heeft Liselot zowel Schoolmuziek als Dwarsfluit gestudeerd aan het conservatorium in Enschede. Ook heeft ze de opleiding tot Kinderyogadocent afgesloten. Liselot heeft ervaring als vakdocent muziek, dwarsfluitdocent en leerkracht in het (speciaal) basisonderwijs. Vanuit deze expertise ontwikkelde ze de cursus MuziYoga! en bundelt ze haar opgebouwde ervaring om hiermee een zinvolle (muzikale) bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van kinderen.

Boomwhackers in de klas

Boomwhackers veroveren hun plek in het muziekonderwijs. You-tube staat vol met uitdagende, motiverende filmpjes waarin wordt gemusiceerd (vaak ook spectaculair en virtuoos te noemen) met deze gestemde pvc-buizen. Wat de mogelijke werkvormen zijn voor het basisonderwijs wordt in deze workshop verkend. De rode lijn door de workshop zal het ontwikkelen van de grove motoriek zijn. Boomwhackers zijn een ideaal middel om de grove motoriek op een leuke en aanstekelijke manier te trainen.

Inleider:**Bas Meijndert**

Bas Meijndert is van huis uit slagwerker en is werkzaam in het middelbaar onderwijs, vmbo, havo/vwo. Daarnaast is hij werkzaam als worskhopleider, slagwerkdocent en uitvoerend musicus bij diverse bandjes en orkesten.

Hoe mobiel zijn we?**Muziek in beweging binnen het VO.**

Muziek en dans zijn nauw met elkaar verbonden, ze beïnvloeden elkaar, ze vullen elkaar aan of vormen een contrast. Hoe dan ook is er altijd sprake van een wisselwerking, van communicatie. Dansen met jongeren tussen 12 en 16 jaar kan inspannend én inspirerend zijn! Het gaat in deze workshop niet zozeer om het aanleren van vaste passen of het nadansen van bestaand materiaal. Eigen ideeën naast die van een ander zetten en er samen een geheel van maken. Want dans is niet alleeneen fysiek gebeuren, door het gebruik van verschillende 'talen' zullen we creëren, communiceren, leren dansen. Vanuit muziek komen we in beweging. Ontdek het tijdens deze actieve workshop!

Neem voor deze workshop gemakkelijke kleding en schoeisel mee.

Inleider:**Maria Speth**

Maria Speth heeft zich als dansdocent gespecialiseerd in dans voor en met kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 tot 18 jaar. In Nederland heeft ze nieuw repertoire ontwikkeld waarin structuur en eigen invulling samen gaan. Dansspetters I en II zijn daarvan het resultaat.

Ze is afgestudeerd aan Fontys Dansacademie Tilburg. Sinds 1989 is ze verbonden aan het Conservatorium Maastricht. Daarnaast geeft ze les aan Fontys Dansacademie. Tot 2009 was ze als docent verbonden aan Fontys Pabo Limburg. Verder is ze als freelance docent werkzaam in binnen- en buitenland. Zie ook www.dansspetters.nl

De VMBO-leerling als kunstenaar

In deze interactieve workshop krijg je eerst een presentatie van een samenwerkingsproject tussen de Hogeschool Voor de Kunsten Utrecht en verschillende partners uit de stad Utrecht waaronder het Utrechts Centrum voor de Kunsten en YO!Opera. Centraal in dit project stond de vraag hoe je vmbo leerlingen kunt "empoweren" om zelf kunst te gaan maken. Hoe kun je ze handen en voeten geven om hun binnenwereld te verkennen en hen uit te dagen dit te tonen aan anderen? Door een aantal projecten structureel te observeren zijn de onderzoekers gekomen tot een heel bruikbare kunstdidactiek van empowerment.

In deze workshop bestuderen we deze kunstdidactiek daarna gezamenlijk in actie en door discussie. Bovendien gaan we de verschillende algemenere 'kunstbouwstenen' vertalen naar de praktijk van muziek op het vmbo.

Het vmbo is een bijzondere doelgroep. Het is niet altijd makkelijk de leerlingen te prikkelen om mee te doen. Wat kun je als docent muziek en beroepskunstenaar doen om dat wel te bereiken? Wees bereid mee te discussiëren, je ervaringen te delen en te ervaren!

Inleider:**Suzan Lutke**

Suzan Lutke is hoofddocent methodiek en didactiek bij de opleiding docent muziek van het conservatorium van Utrecht. Ook verzorgt zij de lessen arrangeren en ensembleleiding. Naast haar werk op de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht is zij actief als dirigent, saxofonist en heeft zij een eigen adviesbureau voor de kunst- en cultuursector. In dit kader geeft zij trainingen aan teams in deze sector en verzorgt ze teambuildingssessies met muziek als bindende kracht. Daarnaast doet zij onderzoek naar de ontwikkeling van creativiteit in relatie tot de groeiende behoefte aan innovatieve kracht.

www.suzanlutke.nl

Het Klassenconcert

Het Klassenconcert is een vorm die we in Holten al jaren succesvol toepassen. Leerlingen werken in groepen van maximaal 6 personen naar een uitvoering toe in de eigen klas. Deze kan op verschillende manieren beoordeeld worden, en kent per leerjaar in de onderbouw andere beoordelingscriteria.

Het Klassenconcert is een vorm die we in Holten al jaren succesvol toepassen. Leerlingen werken in groepen van maximaal 6 personen naar een uitvoering toe in de eigen klas. Deze kan op verschillende manieren beoordeeld worden, en kent per leerjaar in de onderbouw andere beoordelingscriteria. Nadruk komt dan in de workshop te liggen op:

- Planning/organisatie/criteria
- Zelfstandig- en samenwerken
- De veranderende rol van docent naar coach
- De uitvoering
- Proces en product beoordelen

Neem voor deze workshop je eigen instrument mee. Alle soorten instrumenten zijn voor deze workshop bruikbaar.

Inleider:

Jeroen Katier

Jeroen Katier is als hoofdvakdocent VO, Opleiding Docent Muziek, verbonden aan het ArtEZ conservatorium te Enschede. Daarnaast werkt hij als muziek- en ckv-docent aan De Waerdenborch te Holten en Goor en is daar tevens projectleider voor de bovenbouw van het vmbo.

Het creatieve aspect in groepslessen

In het muziekonderwijs is het creatieve aspect veelal een ondergeschoven kindje. We leren onze leerlingen noten lezen, toonvorming, maat- en ritmegevoel en al wat nodig is om technisch en muzikaal reeds bestaande muziek uit te voeren. Zelden of nooit leren we hen om zelf muziek te bedenken of te improviseren. Daarmee blijven zeer belangrijke aspecten van muzikale vorming achterwege. Gebleken is dat musici die geleerd hebben te improviseren, veel minder last hebben van podiumangst. Jonge musici die geleerd hebben zelf muziek te bedenken of vorm te geven, tonen een veel grotere betrokkenheid in het samenspel. Of geven blijk van verrassende aspecten van hun muzikaliteit die anders minder snel aan bod zouden zijn gekomen.

Neem voor deze workshop je eigen instrument mee.

Inleider:

Renee Jonker

Renee Jonker speelde slagwerk in diverse ensembles voor hedendaagse muziek en is tegenwoordig verbonden aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Daar geeft hij leiding aan de Music Master for New Audiences and Innovative Practice. Verder steunt hij diverse podiumkunstinstanties met het verbreden van het educatieve aanbod, onder meer bij het opzetten van 'creatieve workshops.

Routebeschrijving

Openbaar vervoer

Vanaf Station Vleuten is ons gebouw op loopafstand te bereiken. Komend uit het station gaat u richting de nieuwe wijk. U loopt alsmaar rechtdoor tot u aan uw rechterhand de school ziet liggen. Bus 28 stopt "voor de deur" - halte Het Centrum. U kunt ook vanaf Utrecht CS met bus 28 reizen. Kijk voor meer informatie op [OV9292](#) of op de website van het [GVU](#).

Auto

Komend vanaf de A2: Afrit 6, Maarssen

Richting Vleuten (Haarrijnse Rading), volg borden Vleuterweide, onder het spoor door en bij de verkeerslichten rechtsaf, de Huis te Vleutenbaan op. U komt nu op de Stroomrugbaan en gaat u (ter hoogte van het station) de 1e straat linksaf de Utrechtse Heuvelrug op. U rijdt hier rechtdoor tot u de school ziet liggen. Vlak voor het gebouw is een weg naar rechts (let op: u steekt de busbaan over). Deze weg Burchtpromenade loopt langs ons schoolplein. U ziet aan uw linkerhand een parkeerterrein. U kunt hier parkeren. Voor de hoofdingang kunt u rechts om het gebouw heen lopen.

Komend vanaf de A12(Utrecht): Afrit 15, De Meern

Onderaan de afrit linksaf, u rijdt nu parallel aan de A12 richting Den Haag. Bij de 1e rotonde rechts, weg volgen tot de volgende rotonde. Op de rotonde neemt u de 3e afslag richting Vleuterweide. Aan het eind van deze weg (Veldhuizerweg) gaat u linksaf de Landschapsbaan op. Aan het eind rechtsaf (Rivierkom). Bij de volgende rotonde rechtsaf de Stroomrugbaan op. Ter hoogte van het station Vleuten (links) gaat u rechtsaf de Utrechtse Heuvelrug op. U rijdt hier rechtdoor tot u de school ziet liggen. Vlak voor het gebouw is een weg naar rechts (let op: u steekt de busbaan over). Deze weg Burchtpromenade loopt langs ons schoolplein. U ziet aan uw linkerhand een parkeerterrein. U kunt hier parkeren. Klik [hier](#) voor een kaart met daarop in groen de route aangegeven.

Komend vanaf de A12(Den Haag): Afrit 14a, Harmelen

Bovenaan de afrit linksaf. Bij de 1e rotonde links, weg volgen tot de volgende rotonde. Op de rotonde neemt u de 3e afslag richting Vleuterweide. Aan het eind van deze weg (Veldhuizerweg) gaat u linksaf de Landschapsbaan op. Aan het eind rechtsaf (Rivierkom). Bij de volgende rotonde rechtsaf de Stroomrugbaan op. Ter hoogte van het station Vleuten (links) gaat u rechtsaf de Utrechtse Heuvelrug op. U rijdt hier rechtdoor tot u de school ziet liggen. Vlak voor het gebouw is een weg naar rechts (let op: u steekt de busbaan over). Deze weg Burchtpromenade loopt langs ons schoolplein. U ziet aan uw linkerhand een parkeerterrein. U kunt hier parkeren.

Fiets

Vleuterweide is een wijk in aanbouw. In de uiteindelijke situatie zijn er diverse goede en veilige fietsroutes naar de school, maar een aantal fietspaden kan i.v.m de bouwwerkzaamheden voorlopig nog niet aangelegd worden. Op dit moment zijn er echter vanuit alle richtingen veilige fietsroutes beschikbaar. Klik [hier](#) om een plattegrond te krijgen met in groen aangegeven de aanbevolen fietsroutes. Sinds kort is het mogelijk onder het spoor bij station Vleuten door te fietsen. Er vinden hier af en toe nog wel werkzaamheden plaats, dus blijven opletten. De oversteek bij de Hema is veiliger gemaakt en ook opgenomen.

Voor de hoofdingang kunt u rechts om het gebouw heen lopen.

De busbaan en de bouwweg

De busbaan van Veldhuizen naar station Vleuterweide is verboden gebied voor alle verkeer. Desondanks gebruiken (brom)fietsers de busbaan, hinderen daarbij bussen en veroorzaken gevaarlijke situaties. Ook de bouwweg over het stukje van de Utrechtse Heuvelrug van de Landschapsbaan naar de school is verboden voor alle verkeer. Maar (brom)fietsers gebruiken ook deze bouwweg en ook dat levert gevaarlijke situaties op. Denk daarbij onder andere aan de algemene dode hoek problematiek bij vrachtauto's die bij bouwverkeer nog een stukje groter is en aan laden en lossen van bouwverkeer dat soms op de bouwweg plaatsvindt. Deze (brom)fietsers gaan bovendien vlak bij school over het trottoir en hinderen daarbij op zijn minst bewoners.

De busbaan en bouwweg (in rood aangegeven op het kaartje met fietsroutes) dus niet te gebruiken. Er zijn veilige alternatieven die nauwelijks verder zijn. De politie zal van tijd tot tijd gaan controleren en niet nalaten bekeuringen uit te delen.